

MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA

Baglyoknak való

Már éppen azon gondolkodtam, érdemes-e éjjel 11 órakor előadást tartani a genetika szerepéről a parlagi sasok védelmében tu-
catnyi érdeklődőnek, amikor a „van-e kérdés” felhívásra bizony érkeztek kérdések dr. Pász-
tory-Kovács Szilviához. A Biológiai Intézet
munkatársai és a biológus PhD hallgatók a
terepemberektől elvárható komoly állóképés-
ségről tettek tanúbizonyságot, hiszen a délu-
tánt és estét is kérdések megválaszolásával
és a sasokról, az Ócsai Madárvárta életéről,
a gyűrűzésről, a madárvédelemről és bár-
mely kapcsolódó témáról szóló folyamatos
bemutatással töltötték. Rigler Eszter pedig a
madárdal csodájába vezette be az érdeklő-
dőket hangos vetítéssel és kvízzel.

De térjünk vissza a délutánhoz! Szokás
szerint 16 órakor nyitotta meg kapuit az Aula
és az Állatorvos-történeti Gyűjtemény. Ekkor
már többen várakoztak részben vendégünk,
a Kanga Alapítvány sokakat vonzó törpeser-
téseire, -kecskéire és kacsáira, részben a
Madárszárnyakon programjaira. A korán ér-
kezők megtalálták a szokásos kínálatot: a
csigabemutatót és -vásárt, a görényeket és
Szekeres Sándor PhD hallgató tollatlan tojás-
rakó pókjait és hüllőit, az elmaradhatatlan

egész éjszakás magyarázattal, tartási tanács-
adással. Nem nélkülözhetjük a kreatív foglal-
kozásokat sem Egri Krisztinának és dr. Ka-
ranci Zitának köszönhetően, amelyek kere-
tében lehetett hajtogatni, rajzolni vagy gólyát
készíteni. (Mire jó a kozmetikai vattapárna!)
Ezek egészültek ki az említett madaras
bemutatókkal, illetve dr. Nógrádi Anna dísz-
madártartási és -egészségügyi tanácsadásá-
val, bár az ő asztalánál is vonzó csontvázak
és tojások csigázták fel az érdeklődést.

A kapunyitás után nem sokkal Czigány
Ildikó érdekesítő családi programja követ-
kezett, aki pilóta, ugyanakkor az egzotikus
tanszék munkatársa lévén érdekes szem-
pontból közelítette a témát. A repüléssel és a
madarakkal kapcsolatos érdekességek be-
mutatása után a családi csapatok rövid tesztet
töltöttek ki várakozáson felüli eredménnyel:
8 tökéletes megfejtés is született, amit
könyvvél jutalmaztunk.

Ha madarokról van szó, – úgy éreztük –
nem mondhatunk le a fotókról, ezért Tollas
társaink címmel pályázatot hirdettünk, amely-
re közel 500 felvétel érkezett. Nem csalód-
tunk, csodálatos pillanatokat ragadtak meg a
versenyzők. A zsűri elnöke, dr. Perényi János
méltatta a díjnyertes felvételeket, szám sze-
rint tizenkettőt, amelyek valóban izgalmas tol-
las élményeket örökítettek meg magas tech-
nikai színvonalon. A 14. éven aluliak közül
McNeill Daniella Francoise nyerte mind az I.
(Áramszünet), mind a III. díjat (Szelek szár-
nyán). A 14 éven felüliek versenyének nyerte-
sei: Házi madár kategória: ifj. Darányi László
Ne nézz, nem én voltam!; Díszmadár kategó-
ria: dr. Juhász Alexandra *Szerelmes szempár*;
Vadon élő madár kategória: Bedő Kornél
Elmaradt reggeli című. Közönségdíjas lett a
Wellness című fotó, Dvornik Gábor alkotása.
A díjnyertes felvételekből rendezett kiállítás
szeptember-októberben megtekinthető lesz
a könyvtár olvasótermében.

Az előadások sorát az alapvetéssel, ma-
daránatómiával kezdtük (a dr. Sótanyi Pétert
helyettesítő dr. Reinitz László előadásában).
A vendégkönyv szerint volt, akinek ez tetszett
a legjobban. A madarak testfelépítése, csont-
ozata, izmai, különleges hangadó és szaporí-
tító szerveik: megannyi érdekesség, amelyek
régóta foglalkoztatják az embereket, és után-
zásra készítetik őket. Többek között megtud-
hattuk, hogy hol helyezkednek el a légzsá-
kok, mi is valójában a püspökfalat és hogy
keletkezik a tojás. Ezt követően két új tan-
szék, az Egzotikusállat- és Vadegészségügyi
Tanszék, illetve az állatkerti kihelyezett tan-
szék mutatkozott be. Dr. Gál János tanszék-
vezető több érdekes eseten keresztül ismer-
tette diagnosztikai és gyógyító fegyvertáru-
kat, majd dr. Sós Endre és dr. Koroknay Vik-
tória két hangra komponált prezentációjából
megtudhattuk, hogy az állatkertbe kintről ér-
kező eseteknek több, mint a fele madár: több-
nyire balesetet, áramütést vagy mérgezést
szenvedett ragadozó vagy elárvult fióka.
Ezeket lehetőség szerint kezelik, akár bonyo-
lult sebészeti eljárásokkal is, ha mód van tel-
jes felépülésükre. Ritka fajok esetében fog-
ságban tenyésztésbe állításuk is szóba jön,
akkor is, ha például röpképtelenek marad-
nak. Amikor nincs mentség (az áramütések

Fotók: Perényi János

gyakorta ilyen súlyos sérüléseket okoznak), akkor megszabadítják az öncsonkító, szenvedő állatokat a földi kínoktól. Természetesen az a legörömtelibb pillanat, ha a sikeres kezelés és rehabilitáció után a vadmadarat szabadon lehet engedni.

Bár „hússal és vérrrel” nem szolgált, Orbán Zoltán, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület munkatársa is mély nyomot hagyott a hallgatóságban. Tetszett a gondolat, hogy a madárvédelem végső soron az emberért van, azért, hogy mi örüljünk a körülöttünk élő madarak látványának, élvezhesük mozgásukat, életük megfigyelését, s rajtuk keresztül fűzzük szorosabbra kapcsolatunkat a természettel. Bizony ez a kőrengtegbe szorult Homo sapiens számára nem közömbös szempont. A madárvédelem örven számos új adalékot kaptunk. Nem közismert például, hogy a madarak hangyafürdőt is vesznek: beleülnek a bolyba, hogy a felbőszített hangyák beszórják őket hangyasavval, amit a tolltetvek és más élősködők nem „csípnek”. Azt se gondoltuk volna, hogy egy feketeherceg, ha béke van körülötte és éppen nem nevel fiókat, akár 20 percet is eltölt az egyszerű viráglatéttól kialakított fürdőben. Az előadó meggyőződött bennünket arról is, hogy a szarkák és a varjak évezredek óta együtt élnek a többi madárral, így a fészekrablás nem lehet oka ez utóbbiak ritkulásának, sőt, az örvös galamb esetében fontos állomány szabályozó szerepet játszanak. A legnagyobb meglepetést azonban a madárbarát lakóteleppel kapcsolatos ötletek okoz-

ták. A lapos tető kavicsos kátránypapírján – pláne ha még egy homokkal, fűvel telt ládát is kap – fészket rakhat az útszélekről, vasúti pályák mentéről ismert búbos pacsirta. A nyitott loggián egymás mellett fészkelhet a műfészkekben, -odúban a fecske, a cinke, és nappali nyugodalmat lelhet a denevér is. Egy kis víz, homok vagy télen némi olajos mag csodát tehet: számos madárfajjal népesítheti be ablakunkat, és valóságos „akciófilmet” kínál az unatkozó szobacicáknak.

Közel 11 óra volt, amikor a bevezetőben említett terepemberek kerültek sorra. Rigler Eszter a zebzapintyek körében végzett etológiai vizsgálatról számolt be, amely során a kis madarak hozzásegíthették egymást a főtt tojásból álló „jutalomfalathoz”. Az együttműködés létrejött, de jellemzően segítőkre és „hasznélvezőkre” szakadt a vizsgált csapat, ami azt mutatja, hogy látványos agresszív megnyilvánulások nélkül is szigorú rangsor alakulhat ki e békés, kedves díszmadarak között.

Gyűrűzési időszak lévén a terepről érkezett és oda igyekezett dr. Pásztory-Kovács Szilvia, aki a parlagisas-védelmi program ismertetésével zárta az előadások sorát. A kihullott tollakkal végzett genetikai vizsgálatok segítségével megállapítható a fészkekben lakók ún. DNS-ujjlenyomata, így invazív beavatkozás nélkül is nyomon követhető az egyedek útja, fészekváltása, párválasztása stb., s ezek az információk a természetvédelem szolgálatába állíthatók. Hazánk e kiemelten veszélyeztetett faj legnyugatibbi élőhelye, így e kutatá-

sok nemzetközi szinten is fontosak, támogatottak.

A számtalan élmény és esemény között sem szabad elfeledkeznünk az éjszaka igazi főszereplőjéről, a múzeumról. Váradi Adél muzeológus és több könyvtári munkatárs fogadta az állandó kiállításon a látogatókat folyamatosan bemutatva, magyarázva az ott láthatókat. Idén talán kevesebb volt a rejtvényfejtő, nagyobb volt a földszinti forgatag „elszívó” hatása. 18 órakor a befogadóképességet meghaladó érdeklődés volt dr. Kótai István anekdotákkal tarkított tárlatvezetése iránt, de a 11 órai csoport már nem volt olyan népes. A jövő évben, reméljük, már megújult kiállítással várhatjuk a közönséget, és ez biztosan sok új érdeklődőt vonz majd.

Múzeumok Éjszakája, immár 6. alkalommal. Egy hónapon belül másodszor találkoztunk a nagyközönséggel. A Múzeumok Majálisán lehet, hogy csak néhány percre, de több ezer ember fordult meg a bemutatónkon, a Múzeumok Éjszakáján 810 látogatónk volt, közülük többen az egész estét velünk töltötték. Törekszünk arra, hogy a közönség igényének megfelelően egyre több aktivitást lehetővé tevő, vonzó, érdekes formát találjunk az ismeretterjesztéshez és az egyetem, az állatorvoslás és a természetvédelem népszerűsítéséhez. Minden évben több tucat kolléga és külső segítő munkálkodik együtt velünk ennek érdekében, akik éjjel felé a baglyoknak való élménytől lelkesen távoznak, s akiknek köszönettel tartozunk.

Orbán Éva

